

УДК 347.73:336.144:303.444

Я.Р. ДЕГТЯР, аспірант кафедри фінансового права
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ БЮДЖЕТУ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ У БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ

Ключові слова: бюджет, бюджетне планування, бюджетне прогнозування, бюджетування, орієнтоване на результат, програмно-цільовий метод планування.

Розглянуто проблемні питання щодо сутності та організації процесів бюджетного планування і прогнозування в розрізі застосування таких методів їх реалізації, які б в повній мірі відповідали вимогам сьогодення. Стаття присвячена обґрунтуванню напрямів удосконалення бюджетного планування. Досліджено сучасний механізм бюджетного планування в Україні, виділено основні проблемні питання у цій сфері. Досліджено сутність програмно-цільового методу формування та планування бюджету в Україні. Представлено завдання програмно-цільового методу та визначено проблемні аспекти його впровадження в Україні.

Вступ. Бюджетна політика, як і загальнодержавна економічна політика в цілому, залежить від сформованого правового поля та органів влади, управління в процесі реалізації функцій держави та забезпечення легітимності фінансових відносин.

В Україні досі не ухвалено законодавчого акту, яким було б окреслено дії, взаємозв'язок, узгодженість та розвиток бюджетної, податкової, інвестиційної, митної, валютної політик як підсистем єдиної фінансової політики. Відбувається їх формування як окремих підсистем, а не єдиної, цілісної системи. Відповідно до цього розробляються окремі законодавчі акти та механізми їх реалізації, які часто суперечать один одному і, як наслідок, не сприяють загальному фінансово-економічному розвитку.

Державне регулювання суспільно-економічних процесів має зводитись до того, щоб прискорити обіг бюджетних коштів, насамперед шляхом усунення невиправданої практики руху зустрічних потоків бюджетних коштів. Це стосується взаємовідносин між бюджетами різних рівнів і, що не менш важливо, між бюджетами та юридичними особами.

Цілеспрямована фінансово-бюджетна політика в Україні потребує запровадження стратегічного планування на середньостроковий період. Підхід до формування бюджету та встановлення пріоритетності на один рік, який існує сьогодні, створює певні проблеми, оскільки не дає змоги сформувати єдину стратегію у сфері бюджетних видатків, політики державного боргу та міжбюджетних відносин для вирішення головного завдання держави у середньостроковій перспективі — досягнення сталого економічного зростання.

Формування обгрунтованої бюджетної стратегії як на державному, так і на місцевому рівнях є першочерговим завданням державної влади, у виконанні якого вагому роль відіграє ефективна організація процесів бюджетного планування і прогнозування. Вони є дієвими інструментами управління бюджетними коштами, які поліпшують якість прийняття фінансових рішень, дають змогу визначити альтернативні шляхи вирішення проблемних питань в організації бюджетного процесу, сприяють відкритості і прозорості ухвалення управлінських рішень. Бюджетне планування і прогнозування як специфічні види економічної діяльності потребують таких методів реалізації, які б у повній мірі відповідали вимогам сьогодення. Будь-яка країна без якісного бюджетного планування і прогнозування не здатна забезпечити вихід на траєкторію стійкого економічного зростання [1, с. 47—48].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Шляхи вирішення багатьох проблем, пов'язаних з бюджетним плануванням і прогнозуванням, висвітлені у працях українських вчених: О.Д. Василюк [2], В.М. Опаріна [3], Л.Д. Сафоновой [3], В.М. Федосова [3], І.Я. Чугунова [4] та ін. Серед науковців не існує єдиної думки щодо їх належності до інструмента або методу. Згідно з тлумачним словником, інструмент — це засіб, спосіб для досягнення чогось, а метод — прийом, спосіб дії. Так, Л.Д. Сафонова [3] і В.М. Опарін [3] розглядають ці процеси як метод; О.Д. Василюк [2] та К.В. Павлюк [5] — як інструмент бюджетної політики. Необхідно також відзначити наукові праці Л.К. Воронової, М.П. Кучерявенка, Л.А. Савченка, Н.Я. Якимчук та інших науковців.

Метою даного дослідження є уточнення сутності понять бюджетного планування і прогнозування та їх розмежування, а також вивчення комплексу фундаментальних проблем системи бюджетного прогнозування і планування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення сталого економічно-соціального розвитку будь-якої країни неможливе без втручання держави в національну економіку на всіх рівнях. Основним важелем державного впливу на економіку був і залишається бюджет. Згідно зі ст. 2 Бюджетного кодексу України (далі — БК України), це план формування та використання фінансових ресурсів для

забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду [6, Ст. 2]. Вивчення української практики бюджетотворення і реалізації пріоритетів бюджетної політики підтверджують те, що одним із центральних проблемних питань у цьому контексті є якість бюджетного планування і прогнозування.

У бюджетному процесі значну роль відіграє бюджетне планування, оскільки від правильного визначення планових показників бюджету залежить якість його виконання.

Бюджетне планування — централізований розподіл та перерозподіл валового внутрішнього продукту і національного доходу по всіх ланках бюджетної системи та видах фінансових планів на підставі Державної програми економічного і соціального розвитку держави [7, с. 4].

У процесі бюджетного планування забезпечуються необхідні фінансові пропорції згідно з планом економічного і соціального розвитку; визначаються обсяг доходів бюджету та резерви їх зростання, обсяг видатків та резерви їх скорочення; створюється належна фінансова база соціального захисту населення; розподіляються доходи й видатки між окремими ланками бюджетної системи, утворюються матеріальні та бюджетні резерви [8, с. 276].

З точки зору методології бюджетного планування, під час визначення головних показників проекту бюджету на наступний рік за основу потрібно брати прогнозні показники, що містяться в Основних напрямках бюджетної політики на наступний бюджетний період, це впливає зі ст. 33 БК України [6, Ст. 33].

Таким чином, основними завданнями бюджетного планування є:

- забезпечення необхідних макроекономічних пропорцій розвитку держави;
- виявлення реальних джерел надходжень за усіма напрямками і всіма платниками податків та зборів на всіх бюджетних рівнях;
- ефективність розподілення за напрямками та між регіонами бюджетних видатків;
- сприяння найбільш ефективному використанню бюджетних коштів галузями національної економіки;
- забезпечення мінімального рівня соціальних потреб;

- утворення необхідних соціальних резервів, які використовуються на планові й позапланові заходи;

- передбачення в системі здійснення бюджетних платежів можливості прозорого бюджетного контролю.

Попри значні досягнення у формуванні багатьох важливих складових бюджетної системи, система бюджетного прогнозування та планування традиційно характеризується комплексом фундаментальних проблем.

В Україні відсутній чіткий зв'язок між державним та бюджетним плануванням. Це призводить до того, що програми соціально-економічного розвитку держави ухвалюють безвідносно до бюджетних можливостей, а бюджетне планування досить часто не враховує пріоритети соціально-економічної політики, відображені у державних програмах. Більш того, уряд затверджує потенційно досить перспективні державні програми, проте фінансуванню підлягатимуть лише ті, що включені до бюджетних програм, які зафіксовані у Законі України про Державний бюджет на відповідний рік. Розрив між державним і бюджетним плануванням знижує ефективність і результативність економічної політики держави [9, с. 104].

Також існує значний розрив між бюджетним прогнозуванням та плануванням (особливо середньостроковим) на різних рівнях державного управління. Якщо у західних країнах прогнозування лежить в основі планування, то в Україні:

- у короткостроковій перспективі прогнозування досить часто підпорядковане бюджетному плануванню, а не навпаки;

- у середньо- та довгостроковій перспективах прогнозування має декларативний характер і не містить значної практичної цінності для розробників програмних документів соціально-економічного розвитку, оскільки прогнозні показники на середньострокову перспективу переглядаються у досить широкому діапазоні і тому не є реальними орієнтирами [9, с. 105].

Характерною специфікою бюджетного процесу в сучасних умовах є систематичне порушення бюджетної дисципліни. Аналізуючи деякі стадії бюджетного процесу в Україні (підготовка проекту бюджету, розгляд та ухвалення проекту бюджету Верховною радою України), можна констатувати факт недотри-

мання термінів ухвалення бюджету Верховною Радою України. Навіть у разі формального своєчасного першого подання проекту терміни розгляду і прийняття бюджету виходили за законодавчо встановлені строки.

Закон про Державний бюджет України слід вважати прийнятим несвоечасно у разі, якщо його прийнято після 1 грудня року, який передує плановому, тобто року, в якому він має регулювати формування, розподіл та використання бюджетних коштів. Таке твердження впливає із ч. 5 ст. 44 БК України, де зазначено, що Закон про Державний бюджет України приймається Верховною Радою України до 1 грудня року, що передує плановому [6, Ст. 44]. У сучасних умовах часто відбуваються порушення цієї норми. Незважаючи на такий досвід, законодавством не передбачено фактично ніякої відповідальності Верховної Ради України за таке прострочення. Крім того, вже прийняті бюджети неодноразово піддавалися процедурі секвестрування [10, с. 296].

Показники фінансових планів виступають вихідним матеріалом для аналізу фінансового стану держави, інформаційною базою перспективного планування. Система фінансових планів дає змогу виявити об'єктивні взаємозв'язки і довготривалі тенденції зміни структури джерел бюджетних коштів, а також фактори, що визначають розвиток цих тенденцій у майбутньому [10, с. 296].

Для визначення та прогнозування довгочасних середньострокових цілей, для досягнення яких необхідно спрямувати діяльність органів влади та розробку стратегії заходів і механізмів їх реалізації, здійснюється стратегічне планування. Обов'язковим елементом зазначеного етапу є відбір переліку відповідних напрямів і завдань, виходячи з фінансових можливостей. Це переважно визначається у вигляді програмних та прогнозних документів органів влади: Програма діяльності Кабінету Міністрів України, Державна програма економічного та соціального розвитку на середньостроковий період [10, с. 297].

Проаналізувавши переваги та недоліки бюджетного планування, можна надати підсумкове визначення його як комплексу науково обґрунтованих організаційно-технічних, методичних заходів із визначення доходів і видатків, які перерозподіляються через централізовані фонди коштів державної влади та органів

місцевого самоврядування, що здійснюється з метою забезпечення сталого економічного розвитку країни.

Бюджетне прогнозування — визначення вірогідних показників доходів і видатків бюджету в майбутньому. Це науково-аналітична стадія розробки бюджету, в процесі якої формуються концепція, шляхи її вирішення і основна мета, яка має бути досягнута [11, с. 150].

Прогнозування показників бюджету здійснюється в такій послідовності:

- визначення мети та, відповідно, завдань для її досягнення;
- збирання, опрацювання та аналіз інформації;
- вибір моделі прогнозування;
- розробка рекомендацій для оптимізації рішень, що приймаються за даними прогнозних розрахунків [1, с. 50].

В умовах поступової стабілізації фінансової системи, структурної перебудови економіки бюджетний процес став більш відкритим. Завдовго ще до подання проекту бюджету Міністерством фінансів оприлюднюються планові показники місцевих бюджетів. Це дає можливість здійснити відповідні розрахунки, перевірити статистичні показники та фактичні дані за попередні періоди з метою розрахунків індексів відносної податкоспроможності [1, с. 50].

Невід'ємною складовою розробки довгострокової фінансової політики держави є прогнозування, головне призначення якого — виявлення на основі проведеного аналізу тенденцій та закономірностей розвитку національної економіки. Це надає змогу проаналізувати тенденції формування та використання бюджетних коштів, виявити чинники, які необхідно брати до уваги у розрахунках бюджетних показників, визначити їх взаємозв'язки, а також можливі способи впливу на них [12, с. 131].

Прогнозування можна розглядати як певний етап загального процесу планування, спрямований на розробку не конкретних заходів, а на обґрунтування тенденцій розвитку того чи іншого процесу, рішення проблем. У 2000 році було ухвалено Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [13, Ст. 1], в якому державне прогнозування визначено як науково обґрунтоване передбачення напрямів розвитку країни, окремих галузей економіки або окремих адміністратив-

но-територіальних одиниць, можливого стану економіки та соціальної сфери в майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення параметрів економічного і соціального розвитку. Прогноз економічного і соціального розвитку є засобом обґрунтування вибору тієї чи іншої стратегії та прийняття конкретних рішень державними органами, органами місцевого самоврядування щодо регулювання соціально-економічних процесів.

Аналіз наукових публікацій та законодавства засвідчив відсутність чіткого розмежування бюджетного планування та прогнозування. Ці стадії розробки бюджетів є послідовними і взаємопов'язаними, що спричиняє змішування цих понять, розмивання межі між ними. Основна відмінність між бюджетним плануванням і прогнозуванням полягає у їх економічній сутності як інструментів бюджетної політики. Прогнозування являє собою передбачення можливого стану об'єкта у майбутньому, яке не обов'язково виконувати. Метою його здійснення є обґрунтування планових бюджетних показників, які є обов'язковими до виконання і застосовуються для цілеспрямованого впливу на рівень соціально-економічного розвитку держави. Тобто бюджетне планування є логічним продовженням прогнозування [1, с. 51].

Важливою складовою бюджетного планування є бюджетування — сукупність технологічних операцій бюджетної роботи з аналітично-розрахункової підготовки бюджетів, кошторисів і програм із допомогою порівняння відносної корисності альтернативних варіантів витрачання бюджетних коштів на конкретні види державної діяльності з урахуванням вартості витрат на досягнення кінцевого результату і недоотриманого прибутку. Тобто, бюджетування безпосередньо пов'язане з розробкою та аналізом окремих бюджетів та кошторисів, що враховує та відображає наміри політичного, економічного та соціального характеру. Як управлінська фінансова технологія воно передбачає формування бюджетних видатків відповідно до чітко визначених довгострокових пріоритетів розвитку країни та державних фінансів. Основне призначення цього способу переорієнтовується з ощадливості на ефективність використання бюджетних коштів, тобто в досягненні максимальних результатів за допомогою залучених коштів [3, с. 260].

На сьогоднішній день вважається, що найбільш прогресивною формою бюджетування є програмно-цільовий метод (далі — ПЦМ), який використовується багатьма країнами. Це не просто нова технологія калькулювання витрат на різні види державної діяльності, а система багатоаспектного аналітичного підходу до процесу прийняття рішень у бюджетній сфері щодо управління бюджетними коштами в коротко- та середньостроковій перспективі, яка передбачає розробку й реалізацію бюджетних програм, орієнтованих на кінцевий результат [14].

Згідно зі ст. 2 БК України, ПЦМ у бюджетному процесі — метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів із застосуванням оцінки ефективності їх використання на всіх стадіях бюджетного процесу [6, Ст. 2]. БК України передбачено обов'язковість застосування ПЦМ на державному та місцевому рівнях із проведенням оцінки ефективності бюджетних програм [6, Ст. 20]. Згідно з ч. 18 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» БК України, ПЦМ у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів, які мають зв'язок з державним бюджетом, застосовується починаючи зі складання проектів місцевих бюджетів на 2017 рік [6].

Бюджетним Кодексом України також передбачено складання головними розпорядниками бюджетних коштів прогнозу бюджетних показників на наступні за плановим два бюджетних періоди [6, Ст. 21] взаємоузгоджено із завданнями та пріоритетами соціально-економічного розвитку країни як підґрунтя для переходу в перспективі до формування середньострокового бюджету [15, с. 47].

В Україні ПЦМ у бюджетному процесі запроваджено у практику ще з 2002 року з ухваленням «Концепції застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі України», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.09.2002 № 538. У Концепції метою застосування ПЦМ визначено встановлення безпосереднього зв'язку між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання. Вказано такі елементи ПЦМ: формування бюджету у розрізі бюджетних програм; відповідальні виконавці бюджетних програм; прив'язка коду бюджетної програми до коду функціональної класифікації видатків бюджету; складові бюджетної програми (мета,

завдання, напрями діяльності, показники результативності); застосування середньострокового бюджетного планування; паспорт бюджетної програми [16].

Таким чином, в основу ПЦМ у бюджетному процесі покладено підхід, особливістю якого є те, що спочатку визначаються результати, яких необхідно досягти, а вже потім вирішується питання про те, які бюджетні кошти необхідні для досягнення цих результатів. Характерними ознаками ПЦМ є: зосередженість на результатах, які мають бути досягнуті внаслідок виконання програм; можливість оцінки наслідків бюджетних рішень у процесі їх прийняття; посилення відповідальності за витрачання бюджетних коштів; можливість проведення ґрунтовного аналізу витрат бюджетних коштів на основі показників результативності; забезпечення прозорості бюджетного процесу.

Висновки. На сьогодні у бюджетному процесі все більш значну роль відіграє бюджетне планування, оскільки від правильного визначення планових показників державного та місцевих бюджетів залежить якість їх виконання. Від рівня збалансованості бюджету на стадії планування, точності прогнозів показників соціально-економічного розвитку залежать рівень виконання бюджетних програм протягом майбутнього бюджетного періоду, рівень ефективності управління бюджетними коштами та стабільність функціонування бюджетної сфери загалом.

Отже, одним із ефективних методів здійснення бюджетної політики та побудови її за принципами прогнозної визначеності є ПЦМ. Державні цільові програми фактично є інструментом розподілу інвестиційних коштів між регіонами. Узгодженість державних і регіональних інтересів досягається пріоритетністю фінансування, однак повне врахування інтересів регіону можливе тільки тоді, коли цілеспрямованій політиці центру буде відповідати цілеспрямована політика регіону, оформлена у вигляді комплексної регіональної цільової програми соціально-економічного та культурного розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Заїчко І.В. Роль бюджетної політики у забезпеченні фінансової незалежності органів місцевого самоврядування / І.В. Заїчко // Наукові праці НДФІ. — 2010. — № 1 (50). — С. 47—55.

2. Василик О.Д. Бюджетна система України: підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. — К. : Центр навчальної літератури, 2004. — 544 с.
3. Федосов В.М. Бюджетний менеджмент: підручник / [В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.]; за заг. ред. В.М. Федосова. — К. : КНЕУ, 2004. — 864 с.
4. Чугунов І.Я. Розвиток програмно-цільового методу планування бюджету / І.Я. Чугунов, І.В. Запаріна // Фінанси України. — 2008. — № 5. — С. 3—14.
5. Павлюк К.В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України: монографія / К.В. Павлюк. — К. : НДФІ, 2006. — 584 с.
6. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T102456.html
7. Мостовий Г.І. Ефективне державне управління — головна передумова сталого економічного розвитку держави / Г.І. Мостовий // Бюджет та фінансовий контроль у державному управлінні: матеріали наук.-практ. конф. (27 лист. 2003 р.). — Харків, 2004. — С. 3—6.
8. Нижник Н. Співвідношення державного регулювання регіонального розвитку та регіонального управління / Н. Нижник, В. Керецман, В. Саєнко // Вісн. НАДУ. — 2004. — № 1. — С. 275—279.
9. Молдован О.О. Щодо оптимізації процесів бюджетного прогнозування та планування в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1089/>
10. Ярошевич Н.Б. Етапи впровадження програмно-цільового методу планування бюджетів в Україні / Н.Б. Ярошевич, В.Є. Матвіїшин // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. — Львів, 2011. — Вип. 21.18 — С. 294—301.
11. Фінансове право України: навч. посіб.: за вимогами кредитно-модульної системи організації навч. процесу / [Л.К. Воронова, М.П. Кучерявенко, Н.Ю. Пришва та ін.]; за заг. ред. Л.К. Воронової. — К. : Всеукр. асоціація вид. «Правова єдність», 2010. — 395 с.
12. Деревчук О.І. Зміст та особливості програмно-цільового методу бюджетного фінансування / О.І. Деревчук // Часопис Київського університету права. — 2010. — № 1. — С. 129—134.
13. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 № 1602-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>
14. Правовое регулирование программно-целевого метода бюджетной деятельности: автореф. дис. ... док. юр. наук: 12.00.14 / Матненко Александр Сергеевич; «Омский государственный университет имени Ф.М. Достоевского». — Омск, 2009. — 41 с.
15. Качковська О. Новий Бюджетний кодекс: аналіз найважливіших змін / О. Качковська // Баланс — бюджет. — 2010. — № 34 — 35 (289—290) 23.08.2010. — С. 47—48.
16. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про Концепцію використання програмно — цільового методу у бюджетному процесі» від 14.09.2002 № 538-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80>

REFERENCES

1. Zayichko I.V. (2010), *Rol' byudzhetnoyi polity'ky' u zabezpechenni finansovoyi nezalezhnosti organiv miscevoogo samovryaduvannya* [The role of fiscal policy in ensuring financial independence of local authorities], *Naukovi praci NDFI*, vol. 1 (50), pp. 47-55.
2. Vasy'ly'k O.D. and Pavlyuk K.V. (2004), *Byudzhetna sy'stema Ukrainy'* [The budget system of Ukraine], *Centr navchal'noyi literatury'*, Kyiv, Ukraine.
3. Fedosov V., Oparin V., Safonova L. and other (2004), *Byudzhetny'j menedzhment* [Budget management], in Fedosov V. (ed), *KNEU*, Kyiv, Ukraine.
4. Chugunov I.Ya. and Zaparina I.V. (2008), *Rozvy'tok programno - cil'ovogo metodu planuvannya byudzhetu* [The development of program - target method in budget planning], *Finansy' Ukrainy'*, vol. 5, pp. 3-14.
5. Pavlyuk K.V. (2006), *Byudzhet i byudzhetny'j proces v umovax tranzytiv'noyi ekonomiky' Ukrainy'* [Budget and budget process in the conditions of transitive economy of Ukraine], *NDFI*, Kyiv, Ukraine.
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), *Byudzhetnyy kodeks Ukrainy* [The budget code of Ukraine], available at: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T102456.html (Accessed 08 September 2016).
7. Mostovy'j G.I. (2004), *Efekty'vne derzhavne upravlinnya — golovna peredumova stalogo ekonomichnogo rozvy'tku derzhavy'* [Efficient administration of the state is the main prerequisite for sustainable economic development of the state], *Materialy' nauk. — prakt. konf. [Proceedings of Scientific-practical Conference]* *Byudzhet ta finansovy'j kontrol' u derzhavnomu upravlinni* [The budget and financial control in public administration], *Xarkiv, Ukraine, November 27, 2004*, pp. 3-6.
8. Ny'zhny'k N., Kereczman V. and Sayenko V. (2004), *Spivvidnoshennya derzhavnogo reguluvannya regional'nogo rozvy'tku ta regional'nogo upravlinnya* [The ratio of state regulation of regional development and regional management], *Visn. NADU*, vol. 1, pp. 275-279.
9. Moldovan O.O. (2013), *Shhodo opytimizatsiyi procesiv byudzhetnogo prognozuvannya ta planuvannya v Ukraini: Analitichna zapyska* [Optimization of processes of budget planning in Ukraine: Analytical note], available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1089> (Accessed 08 September 2016).
10. Yaroshevy'ch N.B. and Matviyishy'n V.Ye. (2011), *Etapy vprovadzhenya programno-cil'ovogo metodu planuvannya byudzhetiv v Ukraini* [Stages of introduction of program-target method of planning budgets in Ukraine], *Naukovy'j visny'k NLTU Ukrainy'*, vol. 21.18, pp. 294-301.
11. Voronova L.K., Kucheryavenko M.P. and Pryshva N.Yu. (2010), *Finansove pravo Ukrainy: navch. posib.: za vymohamy kredytno-modul'noyi systemy orhanizatsiyi navch. protsesu* [Financial law of Ukraine: textbook: according to the requirements of credit-modular system of educational process organization], *Vseukr. asotsiatsiya vyd. Pravo ya yednist'*, Kyiv, Ukraine.
12. Deravchuk O.I. (2010), *Zmist ta osobly'vosti programno-cil'ovogo metodu byudzhetnogo finansuvannya* [Content and features of program-target method of budget financing], *Chasopy's Ky'yivs'kogo universy'tetu prava*, vol. 1, pp. 129-134.

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), *Pro derzhavne prognosuvannya ta rozroblennya program ekonomichnogo i social'nogo rozvy'tku Ukrainy: Zakon Ukrainy* [On state forecasting and developing programs for economic and social development of Ukraine: The Law of Ukraine], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14> (Accessed 08 September 2016).
14. Matnenko A.S. (2009), *Pravovoe reguly'rovany'e programmno-celevogo metoda byudzhetoj deyatel'nosti'* [Legal regulation of program-target method in budget activities], PhD. Diss., law, F.M. Dostoevskiy gosudarstvennyj uny'versy'tet of Omsk, Omsk, Russia.
15. Kachkovs'ka O. (2010), *Novy'j Byudzhety'j kodeks: analiz najvazhly'vishy'x zmin* [Budget code: analysis of the major changes], *Balans — byudzhety*, vol. 34-35 (289-290), pp. 47-48.
16. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2002), *Pro Kontsepsiyu vykorystannya prohramno — tsil'ovoho metodu u byudzhetnomu protsesi: Rozporyadzhennya* [On the Concept of using the performance program budgeting method in the budget process: The Order], available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80> (Accessed 14 September 2016).

Надійшла 24.09.2016

Я.Р. Дегтярь

Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко, г. Киев

ПЛАНИРОВАНИЕ
И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ БЮДЖЕТА
С ПОМОЩЬЮ ПРОГРАМНО-ЦЕЛЕВОГО
МЕТОДА В БЮДЖЕТНОМ ПРОЦЕССЕ

Рассмотрены проблемные вопросы относительно сущности и организации процессов бюджетного планирования и прогнозирования в разрезе применения таких методов их реализации, которые бы в полной мере отве-

чали требованиям сегодняшнего дня. Статья посвящена обоснованию направлений совершенствования бюджетного планирования. Исследован современный механизм бюджетного планирования в Украине, выделены основные проблемные вопросы в этой сфере. Исследована сущность программно-целевого метода формирования и планирования бюджета в Украине. Представлены задачи программно-целевого метода и определены проблемные моменты его внедрения в Украине.

Ключевые слова: бюджет, бюджетное планирование, бюджетное прогнозирование, бюджетирование, ориентированное на результат, программно-целевой метод планирования.

Ya.R. Degtyar

Taras Shevchenko
National University of Kyiv, Kyiv

PLANNING AND FORECASTING BUDGET
USING THE PROGRAM-TARGET METHOD
IN THE BUDGET PROCESS

The article deals with the problematic issues about the nature and organization of the processes of budget planning and forecasting in the context of the use of such methods of their implementation, which would fully meet the requirements of today. The article is devoted to substantiation of directions of improvement of budget planning. We investigate the current mechanism of budget planning in Ukraine, identified the main problematic issues in this area.

The essence of program-target method of formation and budget planning in Ukraine. Are the tasks of program-target method and identifies issues for its implementation in Ukraine.

Keywords: budget, budget planning, budget forecasting, budgeting, result-oriented, program-target method of planning.